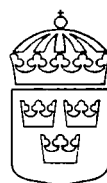

Konstitutionsutskottets yttrande

1993/94:KU2y

Postlag och förändrad verksamhetsform för
Postverket m.m.

1993/94
KU2y

Till trafikutskottet

Trafikutskottet har den 26 oktober 1993 beslutat att bereda konstitutionsutskottet tillfälle att senast den 18 november 1993 yttra sig över proposition 1993/94:38 Postlag och förändrad verksamhetsform för Postverket, m.m. jämte motioner i de delar som berör konstitutionsutskottets beredningsområde. Nio motioner har väckts: T21—T29. I två av dem yrkas avslag på propositionen, nämligen T21 av Gudrun Schyman m.fl. (v) och T25 av Ingvar Carlsson m.fl. (s). I motion T24 av Birgitta Hambræus (c) yrkas avslag på förslaget att bolagisera Postverket. Övriga motioner innehåller yrkanden rörande mindre delar av förslaget.

Konstitutionsutskottet begränsar sitt yttrande till att gälla grundlagsbestämmelser om Postverket, statsmakternas styrning, kontroll och insyn, integritetsskydd samt ökade kostnader för vissa tidningar.

Propositionens innehåll

I 1992 års budgetproposition anförde regeringen att ökad konkurrens var önskvärd såvitt avser brevbefordran och att Postverkets ensamrätt till brevbefordran därför borde avskaffas. Vidare angav regeringen att Postverket borde ombildas till aktiebolag för att ges samma förutsättningar att verka som sina konkurrenter. Regeringen menade att dessa åtgärder inte kunde genomföras förrän det fanns lagstiftning varigenom staten bl.a. kan försäkra sig om att den regionala och sociala postservice fungerar i hela landet (prop. 1991/92:100 bil. 7). Riksdagen anslöt sig till regeringens överväganden (bet. 1991/92:TU18, rskr. 1991/92:276).

Riksdagen godtog vid riksmötet 1992/93 ett förslag från regeringen att Postverkets ensamrätt till brevbefordran skulle avvecklas fr.o.m. den 1 januari 1993 (prop. 1992/93:132, bet. 1992/93:TU11, rskr. 1992/93:152). Riksdagen framhöll i samband därmed betydelsen av att regeringen snarast återkom till riksdagen med förslag till postlag och bolagisering av Postverket.

I den nu aktuella propositionen föreslås en postlag och att regeringen bemyndigas att ombilda Postverket till aktiebolag — Posten Aktie-

bolag. Propositionen innehåller också vissa andra förslag till lagändringar som hänger samman med bolagiseringen och införandet av en postlag.

Förslaget till postlag anges ha till syfte att fastställa grunden för den omfattning av post- och kassaservice som skall tillhandahållas allmänheten. Postlagen skall vidare ge staten förutsättningar att på en öppen marknad för postverksamhet följa upp verksamheten så att de politiska målen för post- och kassaservicen skall uppfyllas.

Postlagen föreslås vidare innehålla sådana bestämmelser för postverksamhet som motiveras av skyddet för den personliga integriteten såsom regler om hanteringen av obeställbara brev, tystnadsplikt och ansvarighet vid postbefordran.

Posten Aktiebolag föreslås handha en del uppgifter som innefattar myndighetsutövning, nämligen medverkan vid val och folkomröstning, särskild postdelgivning, tullkontroll, utlämnande av körkort samt handläggning av flyttningsanmälningar. Tryckfrihetsförordningens regler om allmänna handlingars offentlighet föreslås bli tillämpliga på dessa delar av bolagets verksamhet genom att verksamheterna tas upp i bilagan till sekretesslagen (1980:100). Enligt 1 kap. 8 § sekretesslagen skall nämligen vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter i tillämpliga delar också gälla handlingar hos de organ som nämns i bilagan till lagen.

Grundlagsbestämmelser om Postverket

Enligt 6 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen skall ej på grund av en tryckt skrifts innehåll gälla särskilda inskränkningar eller villkor för skriftens försändande genom "postverket eller allmän trafikanstalt". En motsvarande bestämmelse finns i 3 kap. 10 § yttrandefrihetsgrundlagen. Där föreskrivs att varken "postverket eller någon annan allmän trafikinrättning" får vägra att befordra filmer eller ljudupptagningar på grund av deras innehåll annat än i vissa i bestämmelsen angivna fall.

Regeringen tar inte upp grundlagsbestämmelserna i sitt förslag till lagtext.

Statsmakternas styrning, kontroll och insyn

Propositionen

Ombildningen av Postverket från affärsverk till aktiebolag innebär enligt regeringen förändringar i första hand när det gäller statsmakternas styrning, kontroll och insyn. Ombildningen av Postverket till aktiebolag förutsätter styrning i andra former än de som används för ett affärsverk. Regeringen konstaterar att kontrollen inom statsförvaltningen utövas av flera organ såsom Riksdagens revisorer, Riksdagens ombudsmän (JO), Justitiekanslern (JK) och Riksrevisionsverket (RRV). När Postverket bolagiseras upphör den kontroll som utövas av JO och JK. Enligt regeringen utövar dock de revisorer som valts på bolagsstämman och Riksdagens revisorer kontroll även i fortsättningen. Regeringen anför vidare att för de statliga aktiebolag som finns

införda i förordningen (1993:958) om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser gäller att RRV på eget eller regeringens uppdrag kan utföra granskning utöver den sedvanliga granskning som årligen skall utföras enligt aktiebolagslagen. Regeringen menar att även tillsynsmyndigheten på postområdet kommer att kunna utöva viss kontroll över bolaget.

Eftersom staten enligt regeringen kommer att äga samtliga aktier i Posten Aktiebolag kommer redovisning av verksamheten att lämnas riksdagen genom de årliga redogörelserna för de statliga företagen. Avsikten anges vidare vara att en av RRV:s auktoriserade revisorer skall utses som en av revisorerna i Posten Aktiebolag och dess dotterbolag.

Posten Aktiebolag bör enligt regeringens mening så långt det är möjligt verka under samma förutsättningar som vanliga aktiebolag. Regeringen anför att det därmed blir en uppgift för bolagets styrelse att utforma mål och strategier för verksamheten.

Motionerna

I motion T25 av Ingvar Carlsson m.fl. (s) anför motionärerna att en redovisning av verksamheten endast kommer att lämnas riksdagen i samband med presentationen av den årliga redogörelsen för de statliga företagen. Riksdagen kommer enligt motionärerna således nästan helt att sättas åt sidan och inte ges någon möjlighet att kontrollera hur de av statsmakterna fastlagda målen för postservice har uppfyllts. De anför att risken är stor att de regionala och sociala kraven inte kommer att uppfyllas eftersom bolagiseringen enligt deras mening innebär att det demokratiska inflytandet kommer att försvagas. Motionärerna tillägger att det är mycket nonchalant mot riksdagen att i så hög grad som nu sker minska möjligheterna att följa upp fattade beslut.

Även i motion T21 av Gudrun Schyman m.fl. (v) tas frågan om inflytandet över verksamheten upp. Motionärerna anför att riksdagen på olika sätt har fastslagit att det politiska inflytandet över planeringen av samhällets infrastruktur bör öka. Genom bolagiseringen försvåras enligt motionärerna i stället ett sådant inflytande.

Integritetsskydd

Regler i rättegångsbalken om beslag och kvarhållande av försändelse

Bestämmelser som anger under vilka förutsättningar som brev eller andra försändelser kan tas i beslag finns i 27 kap. 1 och 3 §§ rättegångsbalken. I 1 § anges de allmänna förutsättningarna för beslag på så sätt att föremål som kan antas äga betydelse för utredning om brott eller vara någon avhänt eller på grund av brott förverkat får tas i beslag. Särskilda begränsningar för beslag av försändelser som finns på postbefordringsföretag anges i 3 §. Brev, telegram eller annan försändelse som finns hos ett post- eller telebefordringsföretag, får nämligen

enligt den paragrafen tas i beslag endast om det för brottet är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver och försändelsen hade kunnat tas i beslag hos mottagaren.

Förutsättningarna att kvarhålla en försändelse anges i kapitlets 9 §. Enligt första stycket får rätten förordna att försändelse som får tas i beslag och som väntas komma in till ett befodringsföretag skall, när försändelsen kommer in, hållas kvar till dess frågan om beslag har avgjorts.

Propositionen

Bestämmelser om tystnadsplikt i enskild postverksamhet för uppgift som rör brevårsändelse liksom för annan uppgift som rör enskild persons förbindelse med verksamheten när det gäller befodran av brev försåås bli införda i postlagen. Tystnadsplikten gäller såväl innehållet i brevet som annan uppgift som angår detta.

I 19 § 3 i regeringens förslag till postlag föreskrivs tystnadsplikt för uppgift som hänför sig till åtgärd att kvarhålla eller beslagta försändelser enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken. Som framgått av det föregående reglerar emellertid den paragrafen förutsättningarna för kvarhållande men inte förutsättningarna för beslag.

Regeringen anför att förslaget motsvarar sekretesslagens (1980:100) bestämmelser om sekretess för uppgifter som rör postårsändelser inom Postverket.

För uppgift om enskild persons adress gäller tystnadsplikten bara om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsatts för övergrepp eller annat allvarligt men. Tystnadsplikten för uppgift som angår särskild brevårsändelse och för uppgift som hänför sig till att kvarhållande eller beslag har vidtagits ges företräde framför principen om meddelarfrihet. Detta uppnås genom ett tillägg i 16 kap. 1 § sekretesslagen.

När det gäller myndigheters behov av vissa uppgifter för delgivning enligt delgivningslagen och brottsutredande myndigheters behov av uppgifter som angår misstanke om brott och som omfattas av tystnadsplikten införs i postlagen bestämmelser som i huvudsak motsvarar bestämmelserna i 14 kap. 2 § sekretesslagen.

Propositionen går inte närmare in på frågor som rör sådana adressuppgifter och andra personuppgifter som förs på medium för automatisk databehandling samt försäljning av sådana uppgifter.

Motionen

I motion T27 av Margitta Edgren (fp) efterlyser motionären klarhet i frågan om vilka uppgifter från en flyttningsanmälan som Posten Aktiebolag får registrera. Hon anser vidare att bolaget bör förbjudas att sälja uppgifter om adresser m.m. Däremot bör enligt hennes mening bolaget åläggas att till folkbokföringsregistret i läsbar form snabbt lämna uppgifter om nya postnummer och flyttningsanmälningar.

Bakgrund

I 8 § mervärdesskattelagen (1968:430) finns föreskrifter om undantag från mervärdesskatteplikt. Enligt punkten 7 undantas från skatteplikt postverkets befordran av brev m.m. I punkten 9 undantas allmän nyhetstidning från skatteplikt. I anvisningarna till bestämmelsen föreskrivs att undantaget för allmän nyhetstidning gäller sådan publikation av dagspresskaraktär som normalt utkommer med minst ett nummer varje vecka.

Propositionen

Postverkets övergång från myndighet till bolag medför enligt regeringen att det nuvarande undantaget från mervärdesskatteplikt för Postverkets befordran av brev m.m. inte längre är tillämpligt. Undantaget gäller nämligen endast när sådana tjänster tillhandahålls av Postverket. Posten Aktiebolags motsvarande tjänster kommer således att omfattas av skatteplikten. Enligt EG:s sjätte mervärdesskattedirektiv är tjänster avseende brevbefordran m.m. undantagna från skatteplikt till mervärdesskatt när de tillhandahålls av offentliga postförvaltningar. Enligt regeringen innebär bolagiseringen av Postverket att det är tveksamt om verksamheten längre kan omfattas av skattefriheten.

För dem av bolagets kunder som inte kan dra av ingående mervärdesskatt kommer enligt regeringen ett införande av mervärdesskatt även för befordran av brevörsändelser att innebära en kostnadshöjning. Vissa sådana kundgrupper anges ha möjlighet att få särskilda rabatter vid större sändningar. Regeringen konstaterar att den möjligheten inte står till buds för vissa mindre föreningar. Regeringen förklarar därför att den avser att uppdra åt Posten Aktiebolag att tillhandahålla ett föreningsporto för ideella föreningar som mildrar effekterna av att befordran av brev m.m. blir mervärdesskattepliktig.

Motionerna

I motion T25 av Ingvar Carlsson m.fl. (s) anför motionärerna att bolagiseringen av Postverket medför att inrikes befordran av brev och tidningar beläggs med mervärdesskatt och att detta kommer att få allvarliga effekter för förenings- och kulturlivet. Till detta kommer enligt motionärerna att införande av mervärdesskatt skapar konflikt med de europeiska harmoniseringssträvandena. De anför att postbefordran av annat än paket regelmässigt är undantaget från skatteplikt i utländska mervärdesskattesystem. De pekar också på att EG:s mervärdesskattedirektiv innehåller ett motsvarande undantag. Om Postverket förblir ett affärsverk råder enligt motionärerna ingen tvekan om att verksamheten även i fortsättningen omfattas av skattefrihet.

Enligt motion T26 av Christina Linderholm (c) är tillgången till postbefordrade tidningar och tidskrifter för många människor en mycket viktig kontakt med yttervärlden. Hon anser därför att det är av

största vikt att i möjligaste mån förhindra att fördyringar vid distributionen inte slår igenom som avgiftshöjningar för kunden. I motion T24 av Birgitta Hambræus (c) förespråkas fortsatt befrielse från mervärdesskatt för befordran av brev m.m. I motion T22 av Ian Wachtmeister (nyd) anser motionären att effekterna av införandet av mervärdesskatten inte bara bör mildras utan att de bör minimeras.

I motion T23 av Ingvar Svensson (kds) anför motionären att vissa tidningar, som saknar möjlighet att göra avdrag för ingående mervärdesskatt, kan komma att drabbas av stora kostnadshöjningar på grund av mervärdesskattepåslaget vid postbefordran. Han pekar på att den nyligen tillsatta Pressutredningen kommer att behandla frågan om tidningarnas mervärdesskattebelastning. Han pekar också på att staten genom presstödet medverkar till mångfald i pressen men att den stora kostnadsökning som nu drabbar vissa tidningar motverkar presstödet syfte. Motionären menar att det därför vore angeläget med en övergångslösning för den aktuella typen av tidningar intill dess beslut har fattats med anledning av Pressutredningens förslag.

Konstitutionsutskottets tidigare uttalanden i frågor om bolagisering av affärsverken

Konstitutionsutskottet har tidigare yttrat sig till trafikutskottet i frågor som rör bolagisering av affärsverken.

Vid riksmötet 1991/92 yttrade sig konstitutionsutskottet över ett förslag från riksdagens revisorer om tillkallandet av en kommitté för en översyn av de konstitutionella frågorna vid eventuellt ändrade associationsformer för affärsverken (1991/92:KU1y).

Konstitutionsutskottet delade revisorernas uppfattning att de konstitutionella aspekterna borde belysas inför ställningstaganden om ändrade associationsformer för affärsverken. Enligt vad som blev upplyst i ärendet avsåg regeringen att tillsätta en expertgrupp för att fullgöra utredningsuppgiften. Utskottet föreslog ett tillkännagivande till regeringen av innebörd att de konstitutionella frågorna noga beaktas och redovisas vid eventuellt ändrade associationsformer för affärsverken.

I en avvikande mening delade också de socialdemokratiska ledamöterna i konstitutionsutskottet revisorernas uppfattning att de konstitutionella aspekterna bör belysas inför ställningstaganden om bolagisering av affärsverken. I likhet med revisorerna ansåg de dessutom att det i riksdagens beslutsunderlag borde finnas parlamentariska överväganden i de konstitutionella frågor som revisorerna hade pekat på. En expertgrupp av det slag som hade nämnts i ärendet var enligt deras uppfattning inte skickad att göra sådana överväganden. Frågorna gällde bl.a. riksdagens styrning och kontroll av den statliga egendomen. De menade att hänsynen till riksdagens integritet krävde att frågorna blev utredda av en parlamentariskt sammansatt kommitté.

Vid riksmötet 1992/93 yttrade sig konstitutionsutskottet till trafikutskottet över proposition 1992/93:200 Telelag och förändrad verksamhetsform för Televerket, m.m. (1992/93:KU8y).

Konstitutionsutskottet konstaterade att denna proposition fullföljde den strategi att överföra Televerkets verksamhet i bolagsform som riksdagen hade godkänt. Utskottet pekade på att den expertgrupp i regeringskansliet som berördes i det tidigare ärendet särskilt hade granskat de konstitutionella aspekterna på en bolagisering av affärsverken och att dess synpunkter hade beaktats i propositionsarbetet. Av utredningen framgick enligt utskottet att förutsättningarna för statsmakternas kontroll, insyn och styrning ändrar karaktär vid en bolagisering och att det politiska inflytandet i vissa avseenden begränsas.

Konstitutionsutskottet konstaterade vidare att expertgruppen hade kommit till slutsatsen att det från konstitutionella utgångspunkter inte fanns några hinder för en bolagisering. Utskottet instämde i detta men beklagade att redovisningen i propositionen av de principiella skillnaderna mellan associationsformerna liksom av de alternativa vägar som står till buds för att säkerställa att olika politiskt angelägna hänsyn beaktas vid en bolagisering var summariskt utformad. Emellertid framkom enligt utskottet ingenting i redovisningen av Televerkets förändrade verksamhetsform som motsade expertgruppens generella slutsats.

I en avvikande mening anförde konstitutionsutskottets socialdemokratiska ledamöter kritik mot propositionen. De anförde till en början att en förändring av televerksamheten i enlighet med regeringens förslag har stor betydelse för konstitutionella frågor som rör medborgarnas rätt till insyn och handhavandet av den statliga förmögenheten. De menade att regeringen trots en omfattande proposition inte hade kunnat prestera ett acceptabelt beslutsunderlag.

Kritiken gällde också ärendets handläggning. Några parlamentariska överväganden av de konstitutionella aspekterna på en bolagisering av affärsverken, i enlighet med Riksdagens revisorers begäran, hade enligt de socialdemokratiska ledamöterna inte ägt rum. De pekade på att expertgruppens tunna promemoria som utgjort underlag för regeringens överväganden inte hade blivit föremål för sedvanlig remissbehandling. Vidare anmärkte de att propositionen saknade ordentliga konsekvensanalyser, trots att konstitutionsutskottet vid olika tillfällen framhållit det nödvändiga i att sådana analyser presenteras. De anförde att det av propositionen borde ha framgått utförligt vilka konsekvenserna blir av att verksamhet, som bedrivs i affärsverksform, överflyttas till bolagsform.

De socialdemokratiska ledamöterna anförde vidare att bolagiseringen av Televerket innebär att tryckfrihetsförordningens regler om allmänna handlingars offentlighet inte längre blir tillämpliga och att den kontroll som utövas av JO, JK och RRV endast ersätts av den kontroll som utövas av de på bolagsstämman valda revisorerna. Detta ansåg de inte vara tillräckligt.

Enligt de socialdemokratiska ledamöterna motsvarade propositionen inte de krav som konstitutionsutskottet hade ställt på att regeringen noga ska beakta och redovisa de konstitutionella frågorna vid eventuellt ändrade associationsformer för affärsverken. De fann att den i propositionen centrala slutsatsen att Telia AB så långt det är möjligt bör verka under samma förutsättningar som icke statligt ägda aktiebo-

lag var dåligt underbyggd. De menade att de närmare villkor genom vilka Telestyrelsen skall utöva kontroll enligt telelagen var otillfredsställande belysta och att den uppföljning som äger rum i form av ett statligt aktiebolags årliga redovisning till riksdagen har ett begränsat värde.

De socialdemokratiska ledamöterna fann att propositionen var behäftad med så många brister och oklarheter att den inte kunde bifallas i berörda delar. De ansåg att regeringen borde tillsätta en parlamentarisk kommitté för att ta fram ett fullgott underlag till de viktiga konstitutionella frågor som ärendet aktualiserade.

Konstitutionsutskottets bedömning i det nu aktuella ärendet

Detta ärende har stora likheter med det ärende om bolagisering av Televerket som utskottet yttrade sig i under föregående riksmöte. Konstitutionsutskottet kan konstatera att regeringens förslag fullföljer den strategi att överföra Postverkets verksamhet i bolagsform som riksdagen har godkänt. Enligt utskottets mening förekommer inte heller i det nu aktuella ärendet några konstitutionella hinder mot en bolagisering. Utskottet har således inga erinringar mot regeringens förslag och avstyrker därför motionerna T21 och T25 samt det i motion T24 framförda yrkandet om avslag på förslaget om bolagisering av Postverket.

Som framgår av det föregående förekommer uttrycket "postverket" i både tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Frågan om en redaktionell ändring i grundlagarna med anledning av förslaget om bolagiseringen av Postverket bör kunna tas upp på initiativ av utskottet i samband med beredningen i utskottet av de grundlagsförslag som beräknas bli lämnade i december 1993.

I föreskriften i 19 § 3 i regeringens förslag till postlag om tystnadsplikt bör hänvisningen till rättegångsbalken utformas så att den inte bara avser kvarhållande av försändelser utan också beslag av försändelser. Utskottet föreslår att föreskriften får följande lydelse: "3. uppgift som hänför sig till åtgärd att kvarhålla eller beslagta försändelser enligt bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken."

Datalagens (1973:289) regler om förande av personregister på ADB-medium gäller för såväl Postverket som det nya postbolaget. Den i motion T27 väckta frågan om vilka uppgifter från flyttningsanmälningar som får registreras får således avgöras med ledning av datalagen. Motionen tar också upp frågorna om försäljning av personuppgifter och folkbokföringens behov av uppgifter från postbolaget. Lagens bestämmelse om förbud att utan tillstånd i lag, förordning eller särskilt regeringsbeslut sälja uppgifter ur personregister utan medgivande av den registrerade riktar sig dock bara mot myndigheter och kan således inte tillämpas på det nya postbolaget. Föreskrifter om skyldighet för bolaget att lämna uppgifter till folkbokföringsregister måste meddelas genom lag. En alternativ väg att gå när det gäller att reglera försäljning och uppgiftslämnande till folkbokföringsregister kan, som anförts i

motion T27, vara att träffa avtal med det nya bolaget. Utskottet utgår från att regeringen följer frågorna med beaktande av integritetsskyddsintressena. Något tillkännagivande med anledning av motionen är därför inte erforderligt. Motionen avstyrks.

Några motioner tar upp det förhållandet att bolagiseringen av Postverket medför att postbefordran av tidningar beläggs med mervärdesskatt. Som anförs i motion T23 kan detta i vissa fall få konsekvenser som motverkar syftet med det statliga presstödet. Regeringen har nyligen beslutat att en utredning skall tillkallas för att undersöka behovet av direkta och indirekta statliga stödåtgärder till dagspressen. Frågorna om mervärdesskatt ingår i utredningens arbete. Intill dess att ställning tas på grundval av förslag från utredningen bör, som anförs i motionen, någon form av övergångsreglering införas när det gäller avgifterna för befordran av de tidningar som drabbas av kostnadshöjningar till följd av mervärdesskattepåslaget. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker således motion T23.

Stockholm den 18 november 1993

På konstitutionsutskottets vägnar

Thage G Peterson

I beslutet har deltagit: Thage G Peterson (s), Bertil Fiskesjö (c), Birger Hagård (m), Catarina Rönnung (s), Kurt Ove Johansson (s), Ingvar Johnsson (s), Ingvar Svensson (kds), Harriet Colliander (nyd), Henrik S Järrel (m), Lisbeth Staaf-Igelström (s), Ola Karlsson (m), Elvy Söderström (s), Björn von der Esch (m), Ulla Pettersson (s) och Ingela Mårtensson (fp).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Bengt Hurtig (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Avvikande meningar

1. Fråga om avslag på propositionen

Thage G Peterson, Catarina Rönnung, Kurt Ove Johansson, Ingvar Johnsson, Lisbeth Staaf-Igelström, Elvy Söderström (s) och Ulla Pettersson (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som har tagits in under rubriken *Konstitutionsutskottets bedömning i det nu aktuella ärendet* bort ha följande lydelse:

Liksom i fråga om förändringen av televerksamheten har en bolagisering av Postverket stor betydelse för konstitutionella frågor som rör medborgarnas rätt till insyn och hur den statliga förmögenheten skall handhas. Som framgått av det föregående har konstitutionsutskottet

krävt att regeringen noga skall beakta och redovisa de konstitutionella frågorna vid eventuellt ändrade associationsformer för affärsverken. Den nu aktuella propositionen uppfyller inte detta krav utan företer många allvarliga brister.

Till en början vill utskottet peka på att propositionen inte grundas på några parlamentariska överväganden om de konstitutionella aspekterna av en bolagisering av affärsverken.

Propositionen innehåller inte heller några ordentliga konsekvensanalyser trots att konstitutionsutskottet vid olika tillfällen har framhållit att sådana analyser behövs i de förslag som regeringen förelägger riksdagen. Det saknas sålunda en utförlig redovisning av vilka följder blir då verksamheten i ett affärsverk förs över till ett bolag. Exempel på sådana följder ges i en del av de motioner som har väckts med anledning av propositionen. Så berör några av dem det förhållandet att bolagiseringen av Postverket medför att postbefordran av tidningar beläggs med mervärdesskatt. Som anförs i motion T23 kan detta i vissa fall få konsekvenser som motverkar syftet med det statliga pressstödet. I motion T27 väcks frågor om vilka personuppgifter som det nya bolaget får föra på ADB-medium, försäljning av sådana uppgifter och om folkbokföringens behov av nya adressuppgifter från posten. Det rör sig här om uppgifter om ett mycket stort antal människor. Redan detta ger upphov till vissa integritetsskyddsfrågor som får en särskild betydelse vid en bolagisering av verksamheten. Propositionen förbigår emellertid dessa frågor.

Den i propositionen centrala slutsatsen att Posten AB så långt det är möjligt bör verka under samma förutsättningar som icke statligt ägda aktiebolag är dåligt underbyggd.

Den föreslagna bolagiseringen av Postverket innebär att tryckfrihetsförrordningens regler om allmänna handlingars offentlighet endast blir tillämpliga på de mycket begränsade områden där bolaget får myndighetsuppgifter. JO och JK har inte längre någon tillsyn. Den kontroll som utövas av de på bolagsstämman valda revisorerna är enligt utskottets mening inte tillräcklig. Detsamma gäller den årliga redovisningen till riksdagen om de statliga företagens verksamhet.

Utskottet finner sålunda att regeringens förslag är behäftat med så många brister och oklarheter att det inte kan bifallas i någon del. Utskottet avstyrker sålunda propositionen och tillstyrker därmed motionerna T21 och T25 samt det i motion T24 framförda yrkandet om avslag på förslaget om bolagisering av Postverket.

2. Ökade kostnader för vissa tidningar

Harriet Colliander (nyd) anser att sista stycket i den del av utskottets yttrande som har tagits in under rubriken *Konstitutionsutskottets bedömning i det nu aktuella ärendet* bort ha följande lydelse:

Några motioner tar upp det förhållandet att bolagiseringen av Postverket medför att postbefordran av tidningar beläggs med mervärdes-

skatt. Utskottet anser inte att tidningar skall särbehandlas och avstyrker den begäran om övergångsreglering som förs fram i motion T23. Motionen avstyrks följaktligen.

1993/94:KU2y

Meningsyttring av suppleant

Meningsyttring får avges av suppleant från Vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Bengt Hurtig (v) anför:

Jag instämmer i den avvikande mening som de socialdemokratiska ledamöterna har avgivit.

